

Sygn. akt I C 163/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 07 grudnia 2018 r.

Sąd Rejonowy w Chełmnie Wydział I Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący : SSR Julita Preis

Protokolant: sekr. sąd. Małgorzata Beska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 listopada 2018 r. w C.

sprawy z powództwa Zakładów (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w W.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym

orzeka :

I . Nakazuje wykreślić w dziale IV księgi wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Chełmnie dla nieruchomości położonej w C. przy ul. (...), której użytkownikiem wieczystym jest powód Zakłady (...) spółka z o.o., wpisaną pod numerem 6 jako dotyczącą użytkowania wieczystego i własności budynku stanowiącego odrębną własność , hipotekę przymusową zwykłą na sumę 73.092,18 zł (siedemdziesiąt trzy tysiące dziewięćdziesiąt dwa złote osiemnaście groszy) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. ,zabezpieczającą zaległe składki na ubezpieczenie społeczne plus należne odsetki za zwłokę, przeniesioną do współobciążenia z KW (...)

oraz nakazuje wykreślić wierzyciela hipotecznego w zakresie tejże hipoteki - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G..

II. Zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. na rzecz powoda Zakładów (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. kwotę 6372,00 zł (sześć tysięcy trzysta siedemdziesiąt dwa złote) z tytułu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powód Zakłady (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C., w dniu 7 lutego 2018 r. złożył pozew o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w W., wnosząc o:

1. nakazanie, aby w dziale IV księgi wieczystej nr (...) urzędzonej w Sądzie Rejonowym w Chełmnie, V Wydział Ksiąg Wieczystych dla nieruchomości położonej w C. przy ul. (...), której użytkownikiem wieczystym jest powód Zakłady (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C., wykreślić hipotekę przymusową zwykłą na sumę 73.092,18 zł wpisaną pod nr 6 na użytkowaniu wieczystym i własności budynku stanowiącego odrębną własność na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., wraz z następującymi wpisami dotyczącymi tej hipoteki:

- zaległe składki na ubezpieczenie społeczne plus należne odsetki za zwłokę,

- przeniesiono do współobciążenia z KW (...) w związku z wnioskami DZ.KW. (...) -11/99 - wpisano dnia 31.12.1999 r., hipotekę wpisano dnia 11.07.1995 r.

oraz wykreślić wierzyciela hipotecznego w osobie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G..

2. nakazanie wpisania w dziale IV ww. księgi wieczystej ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu z powództwa Zakładów (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w W. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym poprzez nakazanie wykreślenia z działu IV księgi wieczystej nr TO 1C/ (...) wpisów dotyczących hipoteki przymusowej zwykłej na sumę 73.092,18 zł oraz nakazanie wykreślenia wpisu wierzyciela hipotecznego w osobie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G..

Powód żądał także zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż ujawniona hipoteka przymusowa zwykła na sumę 73.092,18 zł wpisana pod nr 6 na użytkowaniu wieczystym i własności budynku stanowiącego odrębną własność na rzecz pozwanego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. - wygasła zarówno wobec jej zapłaty przez wierzyciela osobistego jak i jej przedawnienia, pomimo czego pozwany wbrew swemu obowiązkowi wyznaczonemu prawem, nie odpowiadając ma wezwania powoda nie dokonał czynności umożliwiających wykreślenie hipoteki z księgi wieczystej, co powoduje to niezgodność między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym. Wyjaśnił również, że powód - Zakłady (...) Sp. z o.o. utworzone zostały jako jednoosobowa spółka kapitałowa, w której 100% udziałów objęły Zakłady (...) S.A. w W., pokrywając je aportem obejmującym m. in. prawo użytkowania wieczystego działki gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Chełmnie prowadził księgę wieczystą nr (...) oraz prawo własności budynków znajdujących się na tej działce i stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności. Użytkowanie wieczyste i odrębna własność zabudowań znajdujących się na nieruchomości zostało przeniesione na powoda umową z dnia 16 grudnia 1998 r. W chwili wniesienia aportu i przeniesienia użytkowania wieczystego, wyżej opisane prawo użytkowania wieczystego oraz prawo własności budynków, obciążone były m.in. przedmiotową hipoteką wpisaną dnia 11 lipca 1995 r., która jest hipoteką przymusową zwykłą zabezpieczającą zaległe należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 73.092,18 zł za kwiecień 1995 r. z terminem płatności przypadającym na dzień 15 maja 1995 r., których nie uiszczyły Zakłady (...) będące wówczas jednym z zakładów wchodzących w skład przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w W., nie będące jednak poprzednikiem prawnym powoda. Przedmiotowa hipoteka została wpisana w dniu 11 lipca 1995 r. w oparciu o tytuł wykonawczy wystawiony dnia 26 czerwca 1995 r. o nr (...) Zgodnie z wpisem do księgi wieczystej hipoteka ta zabezpiecza zaległe składki na ubezpieczenia społeczne plus należne odsetki za zwłokę. Następnie na wniosek z dnia 4 października 1999 r. z księgi wieczystej nr (...) zostały odłączone działka (...), powstałe z podziału działki (...), dla których założono nową księgę wieczystą o nr (...), do której przeniesiono wpisy z księgi 14919, w tym w dziale II i w dziale IV. W dziale IV ujawniony jest więc i wpis przedmiotowej hipoteki, zabezpieczającej ww. należności z tytułu składek. Powód podkreślił, iż nigdy nie był dłużnikiem osobistym pozwanego w stosunku do tychże składek, gdyż powstał jako nowa spółka, a nie w wyniku przekształcenia Zakładów (...) w W.. Nabył on jedynie majątek obciążony wpisem przedmiotowej hipoteki. Co istotne, wobec Zakładów (...) S.A. w W. powstałego w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w W. - będącego dłużnikiem osobistym z tytułu zabezpieczonych hipoteką należności składkowych, wszczęte zostało postępowanie upadłościowe. Postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. St. Warszawy XVII Wydział Gospodarczy z dnia 30 września 2003 r. (sygn. akt (...)) została ogłoszona upadłość Zakładów (...) S.A. w W., a postępowanie upadłościowe zostało zakończone dnia 28 grudnia 2015 r. Powyższe spowodowało wykreślenie w dniu 19 lutego 2016 r. Zakładów (...) S.A. w W. (KRS (...)) z Rejestru Przedsiębiorców KRS. Powód wyjaśnił, iż w toku postępowania upadłościowego zaspokajane były należności składkowe zabezpieczone przedmiotową hipoteką, gdyż syndyk dokonał wpłat na rzecz pozwanego w dniu 10 maja 2007 r. w kwocie 562.159,53 zł oraz w dniu 22.04.2013 r. w kwocie 157.784,61 zł, co ostatecznie spowodowało, iż pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych został zaspokojony w całości co należności głównej, objętej przedmiotową hipoteką, tj. również co do należności za

kwiecień 1995 r. Niezaspokojone pozostały jedynie odsetki za zwłokę od należności głównej. Wobec powyższego powód wezwał pozwanego do dokonania czynności umożliwiających wykreślenie hipoteki z księgi wieczystej, wskazując, że hipoteka wygasła zarówno wobec spłaty zabezpieczonych nią należności (należności głównej) przez dłużnika osobistego jak wobec i powodującego wygaśnięcia należności składkowych - przedawnienia. Pismo to zostało jednak bez odpowiedzi. Pozwany nie podjął, żadnych czynności umożliwiających wykreślenie hipoteki. W ocenie powoda zobowiązanie powoda wygasło wskutek, po pierwsze zapłaty należności głównej (składek na ubezpieczenie) przez wierzyciela osobistego (Zakłady (...) S.A. w W.) w postępowaniu upadłościowym, a po drugie wskutek przedawnienia zarówno należności głównej jak i odsetek za zwłokę. Powód szeroko wskazał także na podstawę prawną swojego żądania wyjaśniając szczegółowo kwestie przedawnienia i problematykę zmiany przepisów obowiązujących po ustanowieniu przedmiotowej hipoteki oraz przepisów intertemporalnych przyjmując, iż w stosunku do niego (dłużnika rzeczowego) bieg przedawnienia zaczął swój bieg w dniu 16 grudnia 1998 r., kiedy to powód nabył przedmiotowe prawa do nieruchomości, a z uwagi na 10 letni termin przedawnienia, stwierdzić należy, że w zakresie należności głównej (składek na ubezpieczenie społeczne) przedawnienie nastąpiłoby najpóźniej z upływem dnia 16 grudnia 2008 r. Co do odsetek powód wskazał, iż przedawniają się one najpóźniej z chwilą przedawnienia samych składek, a nawet przyjmując stanowisko przeciwne przedawniły się przed dniem wniesienia pozwu w niniejszej sprawie. Strona powodowa wywodziła, iż odpowiedzialność powoda za przedmiotowe należności składkowe może być jedynie rozważana jako odpowiedzialność rzeczowa. Powód nie jest dłużnikiem osobistym pozwanego i w stosunku do niego nie została wydana żadna decyzja administracyjna powodująca jego odpowiedzialność za przedmiotowe należności składkowe. Jego odpowiedzialność wiązać może się jedynie z obciążeniem hipoteką przysługujących mu praw rzeczowych. Zatem w kontekście wskazywanego przedawnienia ewentualne przerwanie lub zawieszenie biegu przedawnienia w stosunku do dłużnika osobistego (Zakłady (...) S.A. w W.) nie może mieć więc, zdaniem powoda, skutku względem niego (dłużnika rzeczowego). W stosunku do powoda, żadne zawieszenie lub przerwa biegu przedawnienia nie miały miejsca. Powód zwrócił także szczegółowo uwagę na kwestie niezgodności z Konstytucją art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązującego od dnia 1 stycznia 2003 r., co w konsekwencji prowadzi do wniosku, iż ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości nie wyklucza przedawnienia spornych należności składkowych zabezpieczonych hipoteką, co z kolei oznacza, że termin przedawnienia biegnie na zasadach ogólnych, a zatem nie stoi na przeszkodzie wygaśnięciu zobowiązania, a w konsekwencji także hipoteki. Końcowo powód wskazał, że do wygaśnięcia wierzytelności (a w konsekwencji i hipoteki) prowadzić również może nieistnienie dłużnika osobistego, w tym co do osób kapitałowych wykreślenie ich z rejestrów przedsiębiorców. Dłużnik osobisty - Zakłady (...) S.A. w W., został wykreślony z Rejestru Przedsiębiorców z dniem 19 lutego 2016 r. Wykreślenie zatem dłużnika, oznacza, że dłużnik przestaje istnieć. W takim wypadku przestaje też istnieć stosunek zobowiązaniowy z wierzycielem, bowiem nie ma podmiotu zobowiązanego.

Pismem z dnia 14 maja 2018 r. powód wyjaśnił, iż wnosi o udzielenie zabezpieczenia powództwa poprzez nakazanie wpisania w księdze wieczystej ostrzeżenia o roszczeniu powoda o usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej, a rzeczywistym stanem rzeczy.

W odpowiedzi na pozew pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W. wniósł o odrzucenie pozwu w całości na podstawie art. 199 § pkt 2 k.p.c. z uwagi na zarzut powagi rzeczy osądzonej, a w razie nieuwzględnienia tego zarzutu - o oddalenie powództwa, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany podniósł zgłaszając zarzut powagi rzeczy osądzonej tj. zarzut z art. 199 § pkt 2 k.p.c. w związku z art. 366 k.p.c., że prowadzenie postępowania jest niedopuszczalne z uwagi na to, że pomiędzy tymi samymi stronami zapadło już prawomocne orzeczenie o to samo roszczenie. Wskazał, iż wyrokiem z dnia 20 marca 2013 r. sygn. akt (...), Sąd Rejonowy w Chełmnie oddalił powództwo Zakładów (...) sp. z o.o. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. W sprawie tej spółka domagała się uzgodnienia stanu prawnego księgi wieczystej KW nr (...) poprzez wykreślenie z działu IV tej księgi wieczystej hipoteki przymusowej w kwocie 73.092,18 zł wpisanej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. Oddział w G.. Apelacja powodowej spółki od wyroku Sadu Rejonowego w Chełmnie została oddalona

wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy z dnia 10 października 2013 r. sygn. akt (...). Wobec powyższego pozwany wskazał, że postępowanie, którego celem było wykreślenie hipoteki, która jest przedmiotem także niniejszego postępowania, zostało prawomocnie rozstrzygnięte, a w jego wyniku nie doszło do wykreślenia hipoteki. Zgodnie zaś z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Istota mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia sądu wyraża się w tym, że także inne sądy, muszą brać pod uwagę fakt istnienia i treść prawomocnego orzeczenia sądu. Określone w art. 365 § 1 k.p.c. związanie stron, sądów oraz innych organów i osób treścią prawomocnego orzeczenia wyraża nakaz przyjmowania przez nie, że w objętej nim sytuacji stan prawny przedstawiał się tak, jak to wynika z sentencji wyroku. Z uwagi na powyższe okoliczności, zdaniem pozwanego, wniosek o odrzucenie pozwu jest w pełni uzasadniony.

Uzasadniając z kolei wniosek o oddalenie powództwa pozwany w pierwszej kolejności przyznał, iż bezsporne są okoliczności faktyczne wskazywane przez powoda w pozwie, nie zgadzając się z dokonaną przez niego oceną skutków prawnych opisanych zdarzeń. Pozwany wyjaśnił, iż nie zgadza się z poglądem, że wykreślenie spółki z rejestru przedsiębiorców KRS powoduje wygaśnięcie wierzytelności z uwagi na brak jednej ze stron stosunku zobowiązaniowego, czyli dłużnika. W jego ocenie ustanie bytu prawnego dłużnika nie niweczy prawa do uzyskania zaspokojenia przez jego wierzycieli, jeżeli istnieje nadal mienie należące do zlikwidowanego dłużnika, albo istnieje zabezpieczenie wierzytelności na mieniu osób trzecich, w tym w ramach hipoteki obciążającej nieruchomość osoby trzeciej. Zabezpieczenia tego rodzaju poszerzają bowiem ze swej istoty substrat majątkowy, z którego wierzyciel może uzyskać zaspokojenie, oprócz bowiem majątku dłużnika osobistego, wierzyciel może zaspokoić się z określonych składników mienia osób trzecich, co jest zgodne ze społeczno-gospodarczym celem zabezpieczeń majątkowych. Nadto dla wierzyciela hipotecznego nie mają znaczenia zmiany we własności obciążonej nieruchomości, gdyż każdy kolejny właściciel staje się ipso iure dłużnikiem hipotecznym. Dlatego też byłoby niekonsekwencją przyjęcie, że zamiarem ustawodawcy było, aby hipoteka wygasła w sytuacji dla wierzycieli najtrudniejszej, gdy w wyniku przeprowadzenia postępowania upadłościowego dochodzi do wykreślenia dłużnika z rejestru sądowego, mimo niezaspokojenia lub po częściowym zaspokojeniu wierzycieli upadłego. Dlatego też w ocenie pozwanego ustanie bytu osoby prawnej samo przez się nie stanowi o wygaśnięciu wierzytelności, nie przewiduje tego żaden przepis prawa. Brak możliwości wyegzekwowania wierzytelności pieniężnej, a w szczególności wierzytelności o charakterze publicznoprawnym - od dłużnika osobistego - spółki wykreślonej z KRS - na skutek utraty przez nią bytu prawnego i braku sukcesji po tej osobie prawnej, nie ma wpływu na istnienie hipoteki zabezpieczającej tę wierzytelność, ustanowionej na nieruchomości osoby trzeciej, a Zakład jako wierzyciel hipoteczny, nie jest obowiązany do podjęcia czynności wymaganych dla jej wykreślenia i może przystąpić do realizacji zabezpieczenia. Strona pozwana wskazała także na brak podstaw do uwzględnienia stanowiska, według którego wierzytelność zabezpieczona hipoteką wygasła wskutek zapłaty. Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zaprzeczył, iż z sum uzyskanych w wyniku podziału funduszy masy upadłości zaspokojona została należność główna tj. składki na ubezpieczenia społeczne należne za kwiecień 1995 r. Jednakże przedmiotowa hipoteka zabezpiecza także odsetki od tych zaległości. Odsetki naliczone na dzień 22 kwietnia 2013 r. tj. na datę spłaty należności głównej, od kwoty zaległych składek za kwiecień 1995 r. wynoszą – 338.642,00 zł. Z wpisu hipoteki wynika zaś, że zabezpiecza ona zaległe składki na ubezpieczenie społeczne plus odsetki za zwłokę. Pozwany podniósł też, iż w przedmiotowej sprawie uwzględnić należy, że w celu odzyskania nieopłaconych przez Zakłady (...) należności za okres (...)/(...) Zakład podejmował czynności egzekucyjne, przerywające bieg 5-letniego terminu przedawnienia. W ramach postępowania egzekucyjnego czynności egzekucyjne prowadzone były początkowo przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy Rewir XVIII, a po umorzeniu postępowania tytuły wykonawcze zostały przekazane do Urzędu Skarbowego (...). Tytuł wykonawczy znak: (...) dotyczący należności za kwiecień 1995 r. został wystawiony w dniu 1 czerwca 1995 r. i już ta czynność spowodował przerwanie biegu przedawnienia. Tytuł ten stanowił podstawę wpisu hipoteki przymusowej, objętej niniejszym postępowaniem. Postępowanie egzekucyjne w Urzędzie Skarbowym wstrzymane zostało w dniu 26 czerwca 1995 r. z uwagi na zawarty układ ratalny. W dniu 5 czerwca 1995 r. Prezes ZUS wyraził zgodę na spłatę zadłużenia (...) w układzie ratalnym, który w dniu 20 marca 2002 r. został zerwany. W dniu 18 czerwca 2002 r. ponownie wdrożone zostało postępowanie egzekucyjne, a tytuły wykonawcze za okres (...)/(...)/(...) wraz z zawiadomieniami o zajęciu prawa majątkowego stanowiącego wierzytelność z rachunku bankowego skierowane zostały do Banku

(...) S.A. IV Oddział w W.. Powyższe działania przerwały zatem 5-letni bieg terminu przedawnienia należności składkowych, w tym za okres (...) i wydłużyły okres ich dochodzenia do 10 lat (art. 35 ust. 3 i 4 ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych), tak więc nowy termin przedawnienia tej zaległości, przypadał na dzień 15 maja 2005 r. Jeszcze przed upływem tego terminu postanowieniem z dnia 30 września 2003 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XVII Wydział Gospodarczy ogłosił upadłość Zakładów (...) S.A. Postępowanie upadłościowe zakończone zostało w dniu 28 grudnia 2015 r. Postanowienie Sądu w tej sprawie uprawomocniło się w dniu 21 stycznia 2016 r. Zgodnie zatem z art. 24 ust. 5c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (w brzmieniu obowiązującym od 01 stycznia 2003 r.) bieg terminu przedawnienia przerywa ogłoszenie upadłości, po przerwaniu bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się na nowo od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu postępowania upadłościowego lub jego umorzeniu. Nowy termin przedawnienia spornych należności, tj. za okres (...) przypada więc wg pozwanego na dzień 22 stycznia 2021 r. tj. z upływem 5 lat liczonych od dnia 22 stycznia 2016 r. Pozwany wywodził także, iż zarzut przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie przysługuje właścicielowi przedmiotu hipoteki jako jego zarzut osobisty, co oznacza, że w przypadku, gdy nastąpiła przerwa biegu przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, jest ona skuteczna względem właściciela przedmiotu hipoteki. Innymi słowy dla odpowiedzialności właściciela przedmiotu hipoteki względem wierzyciela hipotecznego decydujące jest to, czy wierzytelność zabezpieczona hipoteką uległa przedawnieniu w relacji między tym wierzycielem, a jego dłużnikiem osobistym. Właściciel przedmiotu hipoteki nie ma wprawdzie wpływu na zdarzenia, które powodują przerwę biegu przedawnienia w ramach tej relacji, ale nie zmienia to faktu, że zdarzenia te są względem niego skuteczne. Oznacza to, że w razie, gdy doszło do przerwania biegu przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką w relacji między wierzycielem hipotecznym a jego dłużnikiem osobistym, to przerwa ta jest skuteczna w stosunku do właściciela przedmiotu hipoteki. W świetle powyższych wywodów powód jako dłużnik rzeczowy, nie może określać innych reguł przedawnienia należności z tytułu składek, niż to wynika z przepisów regulujących tą kwestię, a dotyczących płatnika składek (dłużnika osobistego). Z żadnych zaś przepisów nie wynika, aby na przedawnienie należności z tytułu składek miały wpływ takie zdarzenia, jak nabycie nieruchomości obciążonej hipoteką zabezpieczającą te składki. Pozwany podniósł też, że konstytucyjność przepisu art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie była badana i w związku z tym korzysta on z domniemania zgodności z Konstytucją. Brak jest zatem podstaw do jego pomijania. Skoro zaś konstytucyjność przepisu art. 24 ust. 5 usus nie została zakwestionowana, to nie można odstąpić od jego stosowania. Ponadto należy uwzględnić, że powołane przez powoda orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zostało wydane tylko i wyłącznie w przedmiocie zgłoszonej skargi konstytucyjnej, co jest wyrazem zasady nieingerowania przez Trybunał w obowiązujące przepisy prawa ponad przedmiot skargi. Zauważyć należy, zdaniem pozwanego, że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych zawiera swoją własną regulację dotyczącą skutku hipotecznego zabezpieczenia składek (art. 24 ust. 5 usus) i jest to celowy zabieg ustawodawcy, podkreślający odrębność dwóch niezależnych od siebie systemów - podatkowego i ubezpieczeniowego. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych była wielokrotnie w ostatnim czasie nowelizowana, a jednak ustawodawca nie znalazł podstaw do wyeliminowania przepisu art. 24 ust. 5. Zakładając racjonalność ustawodawcy, należy uznać, że brak jest podstaw do stosowania wobec składek ubezpieczeniowych prokonstytucyjnej wykładni ukształtowanej jednak na tle przepisów podatkowych.

Postanowieniem z dnia 29 maja 2018 r. Sąd udzielił zabezpieczenia powództwa poprzez nakazanie wpisania w księdze wieczystej (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Chełmnie ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu z powództwa Zakładów (...) spółki z o.o. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w W. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym poprzez nakazanie wykreślenia z działu IV księgi wieczystej nr (...) wpisów dotyczących hipoteki przymusowej zwykłej na sumę 73.092,18 zł oraz nakazanie wykreślenia wpisu wierzyciela hipotecznego w osobie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G..

W piśmie z dnia 17 września 2018 r. powód podtrzymał w całości żądanie pozwu jednocześnie podnosząc brak zasadności oceny prawnej przedstawionej przez stronę pozwaną, w szczególności co do zarzutu powagi rzeczy osądzonej oraz kwestii skutków dla dłużnika rzeczowego przerwania biegu przedawnienia w stosunku do dłużnika osobistego. Wyjaśnił, iż we wskazywanej przez stronę pozwaną sprawie (prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Chełmnie, Wydział I Cywilny pod sygn. (...), zakończonej wskutek wniesionej apelacji prawomocnym wyrokiem Sądu

Okręgowego w Toruniu - sygn. akt (...) oraz w sprawie niniejszej, nie zachodzi tożsamość podstawy faktycznej. Inne są okoliczności, które powołuje powód. Jak jasno wynika z uzasadnień ww. wyroków w poprzednio prowadzonej, przegranej przez powoda, sprawie podstawę żądania do „wykreślenia hipoteki” stanowiła podnoszona przez niego kwestia nieważności tytułów wykonawczych stanowiących podstawę wpisu do księgi wieczystej”. Podnoszona obecnie kwestia wygaśnięcia hipoteki wskutek przedawnienia roszczeń „składkowych” w ogóle nie stanowiła podstawy faktycznej i prawnej wcześniejszego powództwa. Powód podnosi zatem obecnie inną podstawę i okoliczności uzasadniającą uzgodnienie księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (wygaśnięcie hipoteki wskutek przedawnienia). Strona powodowa przytoczyła także szereg poglądów orzecznictwa dotyczących skutków dla dłużnika rzeczowego przerwania biegu przedawnienia w stosunku do dłużnika osobistego. Podnosiła bowiem, iż czynność podjęta przez wierzyciela bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia powinna być skierowana przeciwko adresatowi roszczenia i tylko wówczas może doprowadzić ona do skutku prawnego w postaci przerwania biegu przedawnienia tego roszczenia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). Powód wskazał, że reguła taka pozostaje aktualna także wtedy, gdy dla zabezpieczenia wierzytelności wobec dłużnika osobistego ustanowiona została hipoteka przez osobę niebędącą dłużnikiem osobistym i wierzyciel hipoteczny mógłby domagać się od tej osoby zapłaty sumy pieniężnej. Zatem w sytuacji ustanowienia hipoteki przez osobę trzecią roszczenia wierzyciela o zapłatę kierowane wobec dłużnika osobistego i dłużnika rzeczowego zachowują odrębność prawną, m.in. w zakresie terminów ich przedawnienia i przerwania tego biegu (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.).

W replice z dnia 25 września 2018 r., strona pozwana także podtrzymała stanowisko wyrażone w treści odpowiedzi na pozew wyjaśniając dodatkowo, iż argumentacja prezentowana przez powoda w zakresie przerwania biegu przedawnienia roszczenia zabezpieczonego hipotecznie na skutek podjęcia czynności tylko w stosunku do dłużnika osobistego, że nie wywiera to skutków wobec dłużnika rzeczowego - jest dyskusyjna, a orzecznictwo nie prezentuje w tym aspekcie jednolitego stanowiska. Pozwany podniósł, że zarzut przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie przysługuje właścicielowi przedmiotu hipoteki jako jego zarzut osobisty (hipoteka jako ograniczone prawo rzeczowe nie ulega przecież przedawnieniu). Jest to wyłącznie zarzut dłużnika osobistego (art. 73 u.k.w.h.), bowiem o przedawnieniu można mówić tylko w odniesieniu do wierzytelności zabezpieczonej hipoteką. Istnienie tego zarzutu zależy zatem od sytuacji dłużnika osobistego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2016 r., I (...), LEX nr 2135543). Oznacza to, że w razie, gdy nastąpiła przerwa biegu przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, jest ona skuteczna względem właściciela przedmiotu hipoteki, co oznacza, że jest on narażony na dochodzenie od niego zapłaty w celu zaspokojenia tej wierzytelności łącznie ze świadczeniami ubocznymi w granicach sumy hipoteki. Nadto, należy także uwzględnić, że zgodnie z art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zabezpieczenie hipoteką przymusową należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne wyłącza wygaśnięcie tych należności w wyniku przedawnienia. Jednakże po upływie terminu przedawnienia zabezpieczone należności mogą być dochodzone wyłącznie z przedmiotu hipoteki. Wskazał także, iż w jego ocenie roszczenia kierowane do dłużników rzeczowych mają charakter bezterminowy i jako takie stają się wymagalne, zgodnie z art. 455 k.c., czyli z chwilą wezwania ich do zapłaty i pozostają oni w opóźnieniu, jeśli nie spełniają świadczenia niezwłocznie. Skoro zatem pozwany nie wzywał powoda, jako dłużnika rzeczowego do zapłaty należności zabezpieczonych hipoteką, to roszczenie to nie jest jeszcze wymagalne, co oznacza, że termin przedawnienia nie rozpoczął jeszcze swojego biegu.

Postanowieniem z dnia 26 września 2018 r. Sąd odmówił odrzucenia pozwu. Art.199 § 1 pkt. 2 k.p.c. stanowi, że Sąd odrzuci pozew jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 sierpnia 2017 r. wydanym w sprawie (...) (Legalis nr 1657987) wskazał, że powaga rzeczy osądzonej (res iudicata) polega na niedopuszczalności ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, która została już prawomocnie osądzona. Instytucja ta odnosi się tylko do tych orzeczeń, które „osądzają” sprawę, a więc merytorycznych orzeczeń rozstrzygających sporny między stronami występującymi w określonych rolach procesowych stosunek prawny w oparciu o określoną podstawę faktyczną i prawną. Przedmiotowe granice powagi rzeczy osądzonej wyznacza przedmiot rozstrzygnięcia sądu w związku z podstawą tego rozstrzygnięcia. Tożsamość przedmiotu uprzedniego orzeczenia oraz kolejnego powództwa, wykluczająca możliwość jego merytorycznej oceny i uzasadniająca odrzucenie pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c., zachodzi w przypadku jednakowej podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia

zapadłego wcześniej między tymi samymi stronami oraz ponownego żądania powoda, przy czym przesłanki te muszą wystąpić kumulatywnie. Z kolei w postanowieniu z dnia 31 stycznia 2018 r. wydanym w sprawie (...) (Legalis nr 1765466) Sąd Najwyższy stwierdził , że do uznania, że sprawa została prawomocnie osądzona, a więc iż istnieją podstawy do odrzucenia nowego pozwu (art. 199 § 1 i art. 366 k.p.c.), nie wystarcza samo stwierdzenie, iż w obydwu sprawach chodzi o to samo roszczenie i że identyczne są podmioty obydwu postępowań; mimo bowiem identyczności stron i dochodzonego roszczenia stan rzeczy osądzonej nie występuje, jeżeli uległy zmianie okoliczności, których istnienie było przyczyną oddalenia pierwszego żądania, a więc jeżeli roszczenie stało się w świetle nowego stanu faktycznego uzasadnione. Prawomocnym wyrokiem z dnia 20 marca 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w Chełmnie oddalił powództwo Zakładów (...) sp. z o.o. w C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. W sprawie tej powodowa spółka domagała się uzgodnienia stanu prawnego księgi wieczystej KW nr (...) poprzez wykreślenie z działu IV tej księgi wieczystej hipoteki przymusowej w kwocie 73.092,18 zł wpisanej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. Oddział w G. podnosząc kwestie nieważności tytułu wykonawczego stanowiącego podstawę wpisu do księgi wieczystej hipoteki przymusowej na kwotę 73.092,18 zł pod poz. 6 w księdze wieczystej KW nr (...) (k. 1-3, 125, 128-138, 181, 190-196 akt sprawy o sygn. akt (...) z których dowód Sąd przeprowadził na rozprawie w dniu 26 września 2018 r.) . Powództwo w sprawie (...), oparte było , co podnosił zasadnie pozwany , na innej podstawie faktycznej , wobec czego brak było podstaw do odrzucenia pozwu w niniejszej sprawie .

Przed zamknięciem rozprawy, stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 11 lipca 1995 r. w oparciu o tytuł wykonawczy o nr (...)wystawiony dnia 26 czerwca 1995 r. przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeciwko zobowiązanemu – Zakładom (...) w C., w dziale IV księgi wieczystej nr KW (...) urzędzonej w Sądzie Rejonowym w Chełmnie V Wydział Ksiąg Wieczystych dla nieruchomości położonej w C. przy ul. (...) i Słowackiego, została wpisana pod nr 6 hipoteka przymusowa zwykła na sumę 73.092,18 zł, na użytkowaniu wieczystym i własności budynku stanowiącego odrębną własność, na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G.. Zgodnie z wpisem do księgi wieczystej hipoteka ta zabezpiecza zaległe składki na ubezpieczenia społeczne plus należne odsetki za zwłokę.

dowód: - tytuł wykonawczy nr (...) – zbiór dokumentów zamkniętej księgi wieczystej Kw (...) – k. 80 , 193 akt,

- zapisy w treści zamkniętej aktualnie księgi wieczystej KW (...) – k. 189 v i k. 209-223 akt.

Zakłady (...) Sp. z o.o. utworzone zostały, na podstawie aktu notarialnego z dnia 25 listopada 1998 r., jako jednoosobowa spółka kapitałowa, w której 100% udziałów objęły Zakłady (...) S.A. z siedzibą w W., pokrywając je aportem w postaci majątku trwałego i nietrwałego Zakładów (...) w C., obejmującym m. in. prawo użytkowania wieczystego działki gruntu nr (...), o powierzchni 55.573 m², dla której Sąd Rejonowy w Chełmnie prowadził księgę wieczystą KW nr (...) oraz prawo własności budynków znajdujących się na tej działce i stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności.

Użytkowanie wieczyste i odrębna własność zabudowań znajdujących się na nieruchomości zostało przeniesione na Zakłady (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. , obecnie w C., umową z dnia 16 grudnia 1998 r. Wpisu jej praw w księdze wieczystej KW (...) dokonano dnia 14 lipca 1999 r. na wniosek złożony tego samego dnia .

dowody: - wypis z aktu notarialnego z dnia 25 listopada 1998 r. - akt założycielski spółki - rep. (...) – k. 55-62 i 200-207 akt - zbiór dokumentów zamkniętej księgi wieczystej KW (...),

- odpis księgi wieczystej KW nr (...) według stanu na 24 sierpnia 1998 r. – k. 63 akt,

- wartość środków trwałych – k. 64- 74 akt i 207 v- 208 akt - zbiór dokumentów zamkniętej księgi wieczystej KW (...)

- wykaz wyposażenia nie zaliczonego do środków trwałych – k. 75

- wycena należności Zakładu (...) S.A. – k. 76-79 akt,

- akt notarialny z dnia 16 grudnia 1998 r. – umowa przeniesienia prawa użytkowania wieczystego gruntu i własności zabudowań – rep. A (...) – (...)akt - zbiór dokumentów zamkniętej księgi wieczystej KW (...).

Na wniosek z dnia 4 października 1999 r. z księgi wieczystej nr (...) odłączono dwie działki o nr (...), powstałe z podziału działki (...). Dla odłączonej działki nr (...) założono wówczas nową księgę wieczystą o nr KW (...) (obecnie (...)), w której w dziale II jako właściciel w dniu 31 grudnia 1999 r. pod poz. 1 został wpisany Skarb Państwa, z zaznaczeniem, że prawo własności przeniesiono z księgi wieczystej (...), zaś jako użytkownik wieczysty i właściciel budynków zostały wpisane Zakłady (...) sp. z o.o. z siedzibą w C., z zaznaczeniem, że prawo użytkowania wieczystego przeniesiono z księgi wieczystej KW (...). W dziale IV powyższej księgi wieczystej wpisano także, z zaznaczeniem, że wpis ten dotyczy użytkowania wieczystego i prawa własności budynku stanowiącego odrębną własność, hipotekę przymusową na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G., która była wpisana pod poz. 6 w księdze wieczystej (...), w kwocie 73.092,18 zł tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne plus należne odsetki za zwłokę, wpisaną w dniu 11 lipca 1995 r. jako przeniesioną do współobciążenia z KW (...).

dowód: - akt notarialny z dnia 16 grudnia 1998 r. – umowa przeniesienia prawa użytkowania wieczystego gruntu i własności zabudowań – rep. (...) – k. 194-197 akt,

- wydruk z księgi wieczystej (...) – k. 30-54 akt,

- zawiadomienie z dnia 31 grudnia 1999 r. – k. 191 akt – zbiór dokumentów zamkniętej księgi wieczystej Kw (...)

- zapisy w treści zamkniętej aktualnie księgi wieczystej Kw (...) – k. 189 v i k. 209-223 akt.

Dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. prowadził postępowanie egzekucyjne przeciwko Zakładom (...) S.A. z siedzibą w W. w celu wyegzekwowania zaległych składek na FUS za okres (...). Pismem z dnia 18 czerwca 2002 r. zawiadomił o zajęciu prawa majątkowego stanowiącego wierzytelność z rachunku bankowego dłużnika (...) S.A. z siedzibą w W., prowadzonego w Banku (...) S.A. w W..

Okoliczność bezsporna, dowód: zawiadomienie o zajęciu z dnia 18 czerwca 2002 r. – k. 129 akt.

(...) S.A. w W., KRS (...), powstałych w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w W. - będącego dłużnikiem osobistym z tytułu zabezpieczonych hipoteką należności składowych, wszczęte zostało postępowanie upadłościowe.

Postanowieniem Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy XVII Wydział Gospodarczy z dnia 30 września 2003 r. (sygn. akt (...)(...)) ogłoszono upadłość Zakładów (...) S.A. w W.,

W toku postępowania upadłościowego Syndyk masy upadłości Zakładów (...) S.A. w W., dokonał wpłat na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10 maja 2007 r. w kwocie 562.159.53 zł oraz w dniu 22.04.2013 r. w kwocie 157.784,61 zł tytułem zobowiązania głównego.

Postanowieniem Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy Sądu Gospodarczego X Wydziału Gospodarczego dla spraw upadłościowych i naprawczych z dnia 28 grudnia 2015 r. (sygn. akt (...)) stwierdzono ukończenie postępowanie upadłościowego Zakładów (...) S.A. w W..

W dniu 19 lutego 2016 r. wykreślono Zakłady (...) S.A. w W. z Rejestru Przedsiębiorców KRS. Uprawomocnienie się wykreślenia miało miejsce w dniu 4 marca 2016 r.

dowód: - wyciąg z (...) poz. 10588 – k. 84 akt.

- pismo syndyka z dnia 16 grudnia 2009 r. – k. 81 akt
- pismo syndyka z dnia 4 lutego 2014 r. – k. 82 akt,
- wyciąg z (...) poz. 21568 – k. 85 akt
- postanowienie Sądu Rejonowego (...) W. z dnia 28 grudnia 2015 r. – k. 130-131 akt.
- wyciąg z (...) poz. 42907, 42908, 42909 – k. 86 akt,
- wydruk z danych podmiotu z internetowego portalu KRS – k. 87 akt.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych został zaspokojony w całości , co do zaległych należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne w zakresie należności głównej objętej hipoteką przymusową wpisaną pod poz. 6 w księdze wieczystej KW nr (...) i w całości niezaspokojone pozostały odsetki za zwłokę od należności głównej.

Okoliczność bezsporna , dowód: pismo z dnia 28 października 2016 r. – k. 83 akt.

Pismami z dnia 4 stycznia 2018 r. Zakłady (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. , działając przez pełnomocnika , wezwała Zakład Ubezpieczeń Społecznych do dokonania czynności umożliwiających wykreślenie hipoteki z księgi wieczystej, wskazując, że hipoteka wygasła zarówno wobec spłaty zabezpieczonych nią należności (należności głównej) przez dłużnika osobistego jak wobec i powodującego wygaśnięcia należności składkowych - przedawnienia. Pisma pozostawione zostały bez odpowiedzi.

dowód : wezwania z dnia 4 stycznia 2018 r. wraz z potwierdzeniami nadań i odbiorów korespondencji – k. 88-102 akt

Aktualnie, w księdze wieczystej o nr (...) (poprzednio nr (...)) prowadzonej dla nieruchomości położonej w C. przy ul. (...) , obejmującej działki oznaczone w ewidencji gruntów nr (...) i (...), nadal wpisana jest w dziale IV pod poz. 6 , z zaznaczeniem że wpis ten dotyczy użytkowania wieczystego i prawa własności budynku stanowiącego odrębną własność, hipoteka przymusowa w kwocie 73.092,18 zł z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne plus należne odsetki za zwłokę na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. jako przeniesiona do współobciążenia z KW (...) w związku z wnioskami DZ.KW. (...)-11/99. Jako użytkownik wieczysty i właściciel budynku stanowiącego odrębną własność nadal figurują Zakłady (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. .

Okoliczności bezsporne, a nadto dowód: odpis z księgi wieczystej (...) – k. 177-185 akt.

Powyższy stan faktyczny został przez Sąd ustalony na podstawie wskazanych wyżej dowodów z dokumentów złożonych do akt niniejszej sprawy oraz z dokumentów dołączonych do zamkniętej już księgi wieczystej KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Chełmnie oraz z wpisów do tejże księgi , z których Sąd przeprowadził dowód na rozprawie w dniu 23 listopada 2018 r. . Sąd uznał dowody te za wiarygodne, albowiem ich autentyczność nie została zakwestionowana przez strony, a ponadto Sąd nie znalazł podstaw do ich podważenia z urzędu. Co więcej, dowody z dokumentów w postaci orzeczeń sądowych, korzystają z materialnej mocy dowodowej wynikającej z treści art. 244 kpc i stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Sąd zważył, co następuje:

W pozwie skierowanym przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych powód – Zakłady (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C., domagał się nakazania wykreślenia w dziale IV hipoteki na kwotę 73.092,18 zł wpisanej w tym dziale pod poz. 6 w księdze wieczystej KW nr (...) wraz z pozostałymi wpisami dotyczącymi tej hipoteki.

Zgodnie z art 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece w razie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym osoba,

której prawo nie jest wpisane lub jest wpisane błędnie albo jest dotknięte wpisem nieistniejącego obciążenia lub ograniczenia, może żądać usunięcia niezgodności.

Powództwo z art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, mające na celu usunięcie rozbieżności w tym przepisie wskazanej, nie jest ograniczone tylko do wypadku, gdy wpis był od początku nieprawdziwy, lecz ma zastosowanie także wówczas, gdy w następstwie zaspokojenia wierzytelności wygasła hipoteka, a wierzyciel nie dokonał czynności umożliwiających wykreślenie hipoteki z księgi wieczystej (art. 100 ustawy). W piśmiennictwie i orzecznictwie dominujący jest pogląd, że powództwo z art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece jest szczególną postacią powództwa ustalającego art. 189 k.p.c. (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1985 r. (...) OSNCP (...) z. 7-8, poz. 125 oraz orzeczenie z dnia 23 grudnia 1988 r.(...), (...), z. 1, poz. 12, a także uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 1994 r. (...), OSNCP (...), z. 11, poz. 215).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 grudnia 2003 r. ((...), LEX nr(...)) wskazał także, iż usunięcie niezgodności między treścią księgi wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym może polegać bądź na wpisaniu nowego prawa, bądź na wykreśleniu prawa wymienionego w księdze, bądź na wykreśleniu prawa wpisanego i wpisaniu prawa nowego, bądź też na sprostowaniu treści istniejącego prawa. Uzgodnienie to polega zatem na doprowadzeniu treści księgi wieczystej do jej rzeczywistego, a więc aktualnego stanu prawnego. Zaś w wyroku z dnia 16 listopada (...) wydanym w sprawie(...) ((...) nr 4, poz. 84) stwierdził, że po wygaśnięciu wierzytelności zabezpieczonej hipoteką i odmowie dokonania przez wierzyciela czynności umożliwiającej wykreślenie hipoteki, dłużnik może domagać się wykreślenia wpisu w drodze powództwa (art. 10 w zw. z art. 100 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece - Dz.U. Nr 19, poz. 147 ze zm.).

Przedmiotem postępowania dowodowego w sprawie ustalenia niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym jest ustalenie, czy istotnie zachodzi niezgodność treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, uzasadniająca jej usunięcie przez dokonanie prawidłowych wpisów (wyrok Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2006 r.(...), LEX nr(...)) przez co należy rozumieć także wykreślenie prawa, np. hipoteki. Ciężar dowodu, że rzeczywisty stan prawny nieruchomości jest inny niż ujawniony w księdze wieczystej, spoczywa na powodzie.

W niniejszej sprawie bezspornym było, że hipoteka przymusowa na kwotę 73.092,18 zł wpisana pod poz. 6 w dziale IV księgi wieczystej nr (...) została wpisana na podstawie tytułu wykonawczego. Zasadność istnienia wpisów nie była kwestionowana. Powód domagał się jego wykreślenia. Jako przyczynę wykreślenia hipoteki wskazywał na wygaśnięcie hipoteki wobec spłaty zabezpieczonych nią wierzytelności w zakresie należności głównej oraz przedawnienie należności odsetkowych. Powodowa spółka powoływała się również na kwestie nieistnienia dłużnika głównego – Zakładów (...) S.A. w W., wobec wykreślenia tego podmiotu z Rejestru Przedsiębiorców KRS. Strony sporu nie były sporne, co do faktu, że należność główna stanowiąca przedmiot zabezpieczenia została spłacona. Strony nie były natomiast zgodne, co do części należności obejmującej roszczenie odsetkowe.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do kwestii związanych z wygaśnięciem wierzytelności w związku z wykreśleniem Zakładów (...) S.A. w W. z Rejestru Przedsiębiorców - jako dłużnika osobistego. W ocenie Sądu nieistnienie dłużnika głównego, nie daje podstaw do uznania, że doszło do wygaśnięcia zobowiązania, a zatem do wykreślenia hipoteki, która została wpisana w przedmiotowej księdze wieczystej. Ustanie bytu osoby prawnej samo nie stanowi o wygaśnięciu wierzytelności bez zaspokojenia interesu wierzyciela, bowiem nie przewiduje tego żaden przepis prawa. Jedynie śmierć (ustanie bytu) jednej ze stron umowy powoduje wygaśnięcie zobowiązania tylko wówczas, gdy zobowiązanie ma charakter ściśle osobisty. Zobowiązanie dłużnika głównego nie miało jednak charakteru ściśle osobistego, wobec czego nie doszło do jego wygaśnięcia z chwilą ustania bytu osoby prawnej, jako strony zobowiązania. Powyższe potwierdza także stanowisko Sądu Najwyższego, który w postanowieniu z dnia 10 maja 2012 r. wydanym w sprawie (...) (OSP 2015 nr 1, poz. 3, str. 31) stwierdził, iż dokument poświadczający wykreślenie – na skutek przeprowadzenia postępowania upadłościowego – z Krajowego Rejestru Sądowego dłużnika osobistego (spółki akcyjnej), wobec którego wierzytelności zostały zabezpieczone hipotekami na nieruchomości osoby trzeciej, nie stanowi podstawy uzasadniającej wykreślenie hipotek. Taki dokument

nie potwierdza, bowiem wygaśnięcia wierzytelności pieniężnych wobec dłużnika osobistego mimo utraty przez niego bytu prawnego na skutek wykreślenia z Krajowego Rejestru Sądowego. W konsekwencji, nie stanowi on dowodu wygaśnięcia hipotek zabezpieczających te wierzytelności (art. 94 ukwh). Argument powoda w tym zakresie był zatem bezzasadny.

Jak wskazano, bezspornym w sprawie był fakt, iż w trakcie postępowania upadłościowego należność główna z tytułu składek za ubezpieczenie społeczne, które zabezpieczała przedmiotowa hipoteka została w całości uregulowana. Rozważeniu podlegała zatem podnoszona przez powoda kwestia przedawnienia należności odsetkowych z tytułu nieopłaconych składek, którą rozpatrywać należy na tle przepisów obowiązujących w okresie, na który przypadają owe należności. Sporne należności powstały i stały się wymagalne w 1995 r., toteż podlegały początkowo 5-letniemu przedawnieniu z mocy art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 z późn. zm.), który stanowił, że należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne pracowników ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym składka stała się wymagalna. Przepisy tej ustawy przewidywały możliwość przerwania biegu terminu przedawnienia, a po jego przerwaniu 5-letni termin przedawnienia rozpoczynał swój bieg na nowo. Zgodnie z art. 35 ust. 4 wyżej powoływanej ustawy bieg przedawnienia przerywało odroczenie terminu płatności, rozłożenie spłaty należności na raty i każda inna czynność zmierzająca do ściągnięcia należności, jeżeli o czynności tej został zawiadomiony dłużnik. Ustawa z dnia 25 listopada 1986 r. obowiązywała do dnia 31 grudnia 1998 r., a uchylona została ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 z późn. zm.). W nowej ustawie także początkowo przewidziano 5 letni termin przedawnienia składek (art. 24 ust. 4 ustawy). Ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 241, poz. 2074 ze zm.) dokonano zmiany m.in. art. 24 ust. 4 ustawy, stanowiąc, że należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Do nieprzedawnionych do dnia 31 grudnia 2002 r. należności stosowało się nie tylko nowy, wydłużony, termin przedawnienia, ale również wszystkie nowe przepisy dotyczące okoliczności mających wpływ na bieg tego terminu, to jest jego przerwanie i zawieszenie, o ile wymienione w nowych przepisach podstawy przerwania lub zawieszenia biegu przedawnienia powstały po tej dacie. Skutki wcześniejszych zdarzeń oceniać zaś należy według przepisów obowiązujących w chwili ich zaistnienia (tak: NSA w wyroku z dnia 30 września 2009 r., (...) 72/09. oraz Sąd Najwyższy w wyroku z 6 kwietnia 2011 r., sygn. akt. (...) - publ. (...) /126). Od dnia 01.01.2012 r. nastąpiła kolejna zmiana w kwestii przedawnienia należności składowych wprowadzona ustawą z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. Nr 232, poz. 1378), którą ponownie skrócono okres przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne z 10 do 5 lat. Zgodnie z art. 27 ww. ustawy, do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r. i są one nieprzedawnione do dnia 1 stycznia 2012 r. (według zasad z zastosowaniem 10-letniego okresu przedawnienia) ma zastosowanie 5-letni termin przedawnienia, z tym jednak bardzo istotnym zastrzeżeniem, że liczy się go nie od daty ich wymagalności, tak jak o tym stanowi art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, ale od dnia 1 stycznia 2012 r. Wyjątek od tej zasady ustanawia art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 2011 r. stosownie do którego jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego przepisu. Przepisy dotyczące przedawnienia, na mocy art. 32 ustawy systemowej stosuje się odpowiednio do składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, a na mocy art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do składek na ubezpieczenie zdrowotne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 września 2015 r. (...), Legalis (...)).

W ocenie Sądu w stosunku do powoda jako wierzyciela rzeczowego bieg przedawnienia zaczął swój bieg w dniu 14 lipca 1999 r., kiedy prawo powoda użytkownika wieczystego działki gruntu nr (...) oraz prawo własności budynków znajdujących się na tej działce zostało wpisane do księgi wieczystej KW (...) (kopia księgi wieczystej KW (...) – k. 218) .Z art. 27 zd. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tj. Dz.U z 2018 r. ,poz.2204) wynika bowiem wymóg wpisu w księdze wieczystej zarówno w przypadku oddania nieruchomości

gruntowej w użytkowanie wieczyste, jak i w przypadku przenoszenia prawa użytkowania wieczystego na inną osobę. Wpis do księgi ma w tych przypadkach znaczenie konstytutywne. Przepis art. 27 zd. 2 ww. ustawy stanowiący że przeniesienie prawa użytkowania wieczystego w drodze umowy wymaga wpisu w księdze wieczystej, oznacza, iż skutek przeniesienia prawa użytkowania wieczystego następuje dopiero na podstawie wpisu dokonanego w księdze wieczystej (por. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2004 r. wydane w sprawie (...) LEX nr (...)) Składki zabezpieczone przedmiotową hipoteką były już wymagalne w dacie wystawienia przez ZUS tytułu wykonawczego o nr (...), w oparciu o który została wpisana w dziale IV księgi wieczystej nr KW (...) urzędzonej w Sądzie Rejonowym w Chełmnie V Wydział Ksiąg Wieczystych dla nieruchomości położonej w C. przy ul. (...) i Słowackiego, pod nr 6 hipoteka przymusowa zwykła na sumę 73.092,18 zł, na użytkowaniu wieczystym i własności budynku stanowiącego odrębną własność. Przed nabyciem użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości przez powoda dłużnik osobisty pozwanego ZUS, jak też dłużnik rzeczowy pozwanego był tożsamy, były to Zakłady (...) S.A. w W.. W stosunku do tego dłużnika pozwany podejmował czynności w celu wyegzekwowania należnych składek, jak wynika z odpowiedzi na pozew, w okresie od 5 czerwca 1995r. do 20 marca 2002 r. Zakłady (...) S.A. w W. spłacały zadłużenie w systemie ratalnym, a zgodnie z art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych bieg przedawnienia przerywa m.in. rozłożenie spłaty należności z tytułu składek na raty. Następnie w stosunku do dłużnika osobistego powód prowadził postępowanie egzekucyjne (k.129 akt), a dalej została ogłoszona upadłość dłużnika osobistego (k. 84 – 87). Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, że w zakresie należności głównej (składek na ubezpieczenie społeczne) przedawnienie roszczeń w stosunku do powoda nastąpiłoby najpóźniej z upływem dnia 14 lipca 2009 r. tj po upływie 10 lat od daty nabycia przez powoda użytkowania wieczystego obciążonego hipoteką na rzecz pozwanego. Sąd podziela stanowisko zaprezentowane przez stronę powodową, że nie można stwierdzić, że czynności podejmowane w stosunku do dłużnika głównego - Zakładów (...) S.A. w W. (po dniu 14 lipca 1999 r.) przerywają bieg przedawnienia w stosunku do dłużnika rzeczowego – Zakładów (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C.. W ocenie Sądu są to odrębne podmioty i tylko indywidualne działanie, które powoduje przerwę biegu przedawnienia ma skutek w stosunku do dłużnika rzeczowego, którym jest powodowa spółka. Podjęcie przez wierzyciela hipotecznego działań zmierzających do przerwania biegu przedawnienia zabezpieczonej wierzytelności odnosi skutek tylko wobec tego dłużnika, w stosunku do którego zostały podjęte. Jeżeli właściciel obciążonej nieruchomości nie jest jednocześnie dłużnikiem osobistym, do przerwania biegu przedawnienia wobec właściciela i dłużnika hipotecznego konieczne jest podjęcie przez wierzyciela czynności w stosunku do obydwu dłużników. Odpowiedzialność, bowiem dłużnika rzeczowego i osobistego zachowuje swoją odrębność prawną w świetle przepisów o przedawnieniu roszczeń (por. wyr. SN z 24.8.2011 r., (...), L.; wyr. z 1.4.2011 r., (...) (...)Nr 12, poz. 130; wyr. SA w Łodzi z 13.6.2013 r., (...), L.). W stosunku do powoda, Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie podejmował żadnych działań, a więc nie został przerwany bieg przedawnienia, to też przedawnienie nastąpiło także w stosunku do należności ubocznych. . Zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przedawnieniu ulegają należności z tytułu składek, a więc (wobec definicji z art. 24 ust. 2 tej ustawy) również odsetki za zwłokę. W tym miejscu wskazać należy na treść uchwały Sądu Najwyższego - 7 sędziów z dnia 26 stycznia 2005 r. wydanej w sprawie o sygn. akt (...) (...) LEX 141130, z której wynika, iż przedawnienie należności głównej powoduje przedawnienie się związanych z nią należności ubocznych, jakim były odsetki za opóźnienie. Nawet gdyby przyjąć, że naliczone odsetki za zwłokę nie przedawniają się najpóźniej z chwilą przedawnienia samych składek, to zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. Nr 232, poz. 1378) przedawniłyby się najpóźniej z dniem 01 stycznia 2017 r. Należy też mieć na uwadze, że zgodnie z art. 31 ustawy systemowej w związku z art. 59 § 1 pkt . 9 zobowiązanie podatkowe wygasa w całości lub w części wskutek przedawnienia .

Do rozważenia pozostała kwestia powoływanej przez stronę pozwaną art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis ten brzmi, że nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką lub zastawem, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych do dnia przedawnienia. Otóż Sąd miał na względzie, co także było podnoszone przez stronę powodową, że co do zgodności z konstytucją podobnego przepisu dotyczącego należności podatkowych wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 8 października 2013 r. w sprawie o sygn. akt (...) Podobnie brzmiący

art. 70 § 6 ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 2002 r. „ Nie ulegają przedawnieniu zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką, jednakże po upływie terminu przedawnienia zaległość podatkowa może być egzekwowana tylko z przedmiotu hipoteki” , został uznany za niezgodny z konstytucją, z powołaniem art. 64 ust. 2 Konstytucji RP tj. przepisu wyrażającego ochronę prawa własności. Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i w orzeczeniach sądów administracyjnych jest przyjmowane stanowisko, że jeżeli Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność określonego przepisu ustawy z Konstytucją, Sąd może odmówić zastosowania w rozpoznawanej sprawie identycznie brzmiącego przepisu innej ustawy. Jedno z ostatnich orzeczeń Sądu Najwyższego z 20 lutego 2018 r. wydane w sprawie o sygn. akt (...) (OSNC - Zb. dodatkowy 2018 nr D, poz. 69) dotyczy konkretnie art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Najwyższy stwierdził, że w takim wypadku gdy przepis brzmiący podobnie i dotyczący podobnej sytuacji, został uznany za niezgodny z Konstytucją to należy przyjąć prokonstytucyjną metodę wykładni przepisów i stwierdzić, że konstytucyjność tego przepisu art. 24 ust. 5 zostaje podważona i Sąd może ocenić przepis jako niekonstytucyjny i go nie zastosować (podobnie : wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. z dnia 12 lipca 2018 r. w sprawie (...) (...), LEX nr 2521236 , wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w B. z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie (...) LEX nr 2284488, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie (...), LEX nr 2284895). Dokonując prokonstytucyjnej wykładni przepisu art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych zauważyć należy, iż niewątpliwie różnicuje on sytuację płatników dotyczącą możliwości przedawnienia składek z uwagi na ustanowienie hipoteki jako zabezpieczenia zaległości składkowych. Z chwilą ustanowienia takiej hipoteki następuje wyłączenie możliwości przedawnienia zobowiązań składkowych, a co oznacza, że będą one mogły być egzekwowane przez nieograniczony czas, w przeciwieństwie do pozostałych, które z upływem określonego czasu – obecnie 5-letniego, ulegną przedawnieniu

Zarówno bowiem art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jak i powołane przepisy Ordynacji podatkowej, są zbieżne w zakresie problemów, które doprowadziły do stwierdzenia przez Trybunał niezgodności przepisu ustawy ze standardami konstytucyjnymi, tj. całkowitego wyłączenia przedawnienia należności publicznoprawnej i równocześnie uczynienie tego na podstawie nieuzasadnionego i arbitralnego kryterium (formy zabezpieczenia należności), a zatem są podstawy do niezastosowania wskazanego przepisu ar. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zatem, ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości powoda nie wykluczyło przedawnienia zobowiązania zabezpieczonego hipoteką, co oznacza, że termin przedawnienia należności składkowych i odsetek za zwłokę biegł na zasadach ogólnych.

Sąd miał także na uwadze treść art. 94 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, który stanowi, iż wygaśnięcie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką pociąga za sobą wygaśnięcie hipoteki, chyba, że przepis szczególny stanowi inaczej. W sytuacji, gdy Sąd stwierdził, że przepis art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie jest zgodny z Konstytucją, a zatem w sytuacji gdy nie ma on zastosowania w niniejszej sprawie, przepis ten daje podstawy do uwzględnienia upływ przedawnienia w stosunku do roszczeń ubocznych. W szczególności wskazać należy w tym zakresie na treść art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, który stwierdza przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się jednak do roszczeń o świadczenia uboczne. Oznacza to, że zaspokojenie z przedmiotu hipoteki nie obejmuje roszczeń o świadczenia uboczne (np. odsetki), jeżeli właściciel podniesie , co do nich zarzut przedawnienia.

Skoro zatem w niniejszej sprawie należność główna została zaspokojona, a więc zobowiązanie co do należności głównej zostało spłacone, a roszczenie o należności uboczne uległo przedawnieniu – zobowiązanie podatkowe z mocy art. 59 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej wygasło - powód może skutecznie ubiegać się o wykreślenie hipoteki, wobec czego Sąd uznając żądanie pozwu za zasadne uwzględnił powództwo i w punkcie I sentencji orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt II sentencji wyroku na podstawie art. 98 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. W oparciu o tę zasadę strona przegrywająca zobowiązana jest do zwrotu stronie przeciwnej poniesionych przez nią niezbędnych kosztów procesu. W niniejszej sprawie Sąd uwzględnił powództwo, stąd też

Sąd to pozwanego – jako stronę przegrywającą – należało obciążyć kosztami procesu. Na zasądzone koszty w kwocie 6.372 zł, składały się: opłata sądowa od pozwu w wysokości 3.655 zł, 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego (ponieważ co do zasady zwrotowi podlegają koszty jednego pełnomocnika) oraz wynagrodzenie pełnomocnika powoda będącego radcą prawnym w kwocie 2.700 zł ustalone zgodnie z § 2 pkt 6 w zw. z § 5 ust. 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz. U z 2018 r. , poz. 265) .